

Magie anthroposofických staveb očima architekta

Krystalické architektonické formy promlouvající svým vlastním jazykem. Co se skrývá v jejich tvarech a barvách? Je to vztah stavby k živému, odraz jeho skrytých vnímaných rytmů a proporcí...

Jeden z otázků zakladatele antroposofie Rudolfa Steinera říká: "Člověk jako tvorový tvor vzešel z pohybu. Holová forma člověka vznikla z uvolněných se a uvolňujících se prvků. To co se pohybuje, vychází z klidného tvaru. Klidné, spočívající, se plovoucí tvoří z pohybu." Antroposofická stavba tedy přichází zpět k pralámám a napomáhá lidské podstatě pohybu a orientaci v prostoru.

Svěřenec Michael je na farmě Hauteroda v SRN jako zemědělec zjevně spokojen.

Antroposofická architektura farem pro mentálně postižené

Jednou z antroposofických aktivit je péče o mentálně postižené v zařízeních typu camphill. Jde vždy o komunitní společenství žijící na ekologických nebo ve skupinách budov, kde jsou v rámci programu vytvořeny vhodné podmínky pro život a pohyb v přírodě. Tyto osady poskytují tělesně i duševně postiženým lidem rozšířit svůj stav tím, že podporují jejich vlastní schopnosti a způsob projevu. Architektonické uspořádání těchto zařízení tomu v mnoha případech promyšleně napomáhá. Jak?

Tak například: už tvary a dispozie budov zde hrály svoji klíčovou roli. Je toho dosaženo nejen organickým uspořádáním všech prvků i obytného prostoru, ale i navozeným vztahem ke způsobu jak člověk povědomně vnímá prostor. Formy těchto staveb už na první pohled působí velmi neobyčejně. Často až

pohádkovským dojmem. Po delším pobytu a pozorování pohybu obyvatel poznáme jak jim architektonické formy pomáhají orientovat se v prostoru. Uspořádání aleál a budov camphill také odráží naše podstatové vnímání známých prostotoevých znaků. Jsou pro nás uchopitelné a dávají nám svoji přirozenost i jakou sílu se orientovat. Tím mají obyvatelé antroposofické architektury usnadněn svůj pohyb. Někdy dezentování a prostorové zhmátnutí obytného prostoru jim neubírá energii. Uvedme si některé příklady důležitých prostorových forem a principů energií naopak dodávajících tím, že nám jsou známe. Po názoru je zařazeno i několik příkladů jiných druhů antroposofických budov. Příklady dělím na charakteristické znaky a prvky typické pro tyto stavby:

CESTY, VSTUPY, DVORY A NÁDVOŘÍ

Již při koncipování přístupu do těchto "minivěvů" dbají architekti na navození příjemné atmosféry. Cesty jsou upravené a čisté, jasné vymezené. Často je středem camphillu vnitřní dvorana. Symbol a funkce cesty i dvora nás vedou, ohraničují nás, dávají nám jistotu před vstupem dovnitř. Vstupní dveře jsou chápány jako předěl mezi vnějším a vnitřním. Antroposofická tvorbaovi zde je nejčastěji osové s centrálním motivem směřujícím vzhůru. Podpráhově tak zde vnímáme nahoru nosícího optimistického energie zvořci dovnitř.

Vstupní cesta a nádvoří u nové budovy dílen v camphillu Sellen v Německu.

Vstup do starší centrální budovy ve středisku Sellen.

Dvůr centra Hauteroda v Německu.

Vstupní prostor camphillu Hauteroda v Německu.

Chodba s nástěnkou u vchodu do zařízení v Sellenu.

Dvůr camphillu Orion v holandském Rotterdamu.

Vstup do antroposofického rodinného domu.

VSTUPNÍ HALY, ZÁDVEŘÍ A CHODBY

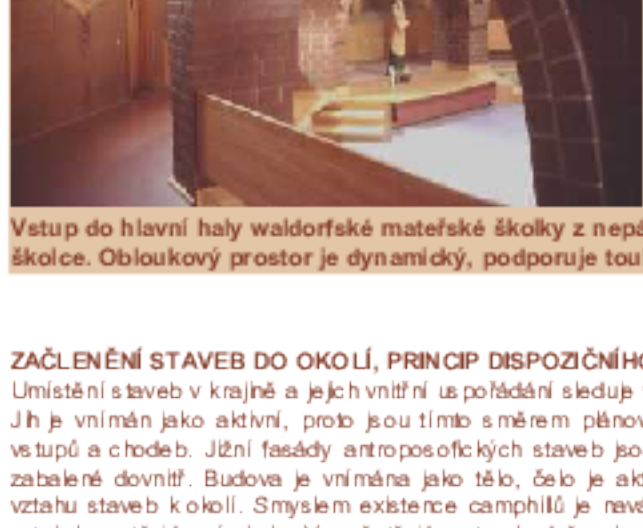
Jsou prostorné a světlé. Tvar a atmosféra těchto dispozičních částí staveb je symbolickou otevřenou náručí, chodby nejsou přímé, ale vlní se a nebo jsou zakřivené. Jsou prostorné, který vlní a vyzývá k pokračování. Jsou v předělu mezi vnějším, vnitřním a dalším prostorem, místem, kde se člověk snadno zorientuje.

Recepce v antroposoficky orientované kosmetické společnosti Weleda Praha.

Zádveří, hala a chodba v sídle firmy Weleda ve Schwabisch Gmundu v Německu - pohled z haly do dvora.

Vstup do hlavní haly waldorfské mateřské školy z nepálené hlíny v německém Sorsumu. Dětské měřítko šatny v téže škole. Obloukový prostor je dynamický, podporuje touhu vstoupit do hlavního prostoru dětské třídy pod kupoli.

Vstup do hlavní haly waldorfské mateřské školy z nepálené hlíny v německém Sorsumu. Dětské měřítko šatny v téže škole. Obloukový prostor je dynamický, podporuje touhu vstoupit do hlavního prostoru dětské třídy pod kupoli.

ZAČLENĚNÍ STAVEB DO OKOLÍ, PRINCIP DISPOZIČNÍHO USPOŘÁDÁNÍ

Umístění staveb v krajině a jejich vnitřní uspořádání sledují více hledisek. Je to hlavně vhodná orientace ke světovým stranám. Jih je vnímán jako aktivní, proto jsou tímto směrem pánových obytné místnosti kde se nejvíce žije. Sever je často stranou vstupů a chodeb. Jižní fasády antroposofických staveb jsou dostatečně prosklené a tvarově otevřené. Severní jsou jako by zabalené dovnitř. Budova je vnímána jako tělo, čelo je aktivní, záda jsou klidnou stranou. Důležitá je také sociální hledisko vztahu staveb k okolí. Smyslem existence camphillů je navázat širší kontakty s obyvateli lokality. Ve volné krajině je to třeba vztah k oázež dlouzí okolo. Ve městě jde o to vhodné splynout s okolní zástavbou a začlenit se do povědomí lidí, kteří v okolí žijí.

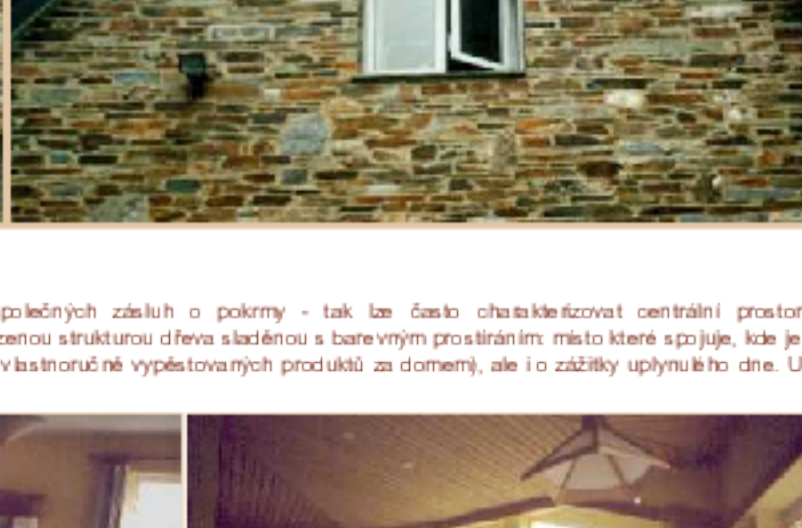
Camphill Maartenhuis na ostrově Texel v Holandsku - urbanismus farmy, vztah k cestám a světovým stranám (dole jih, nahore sever).

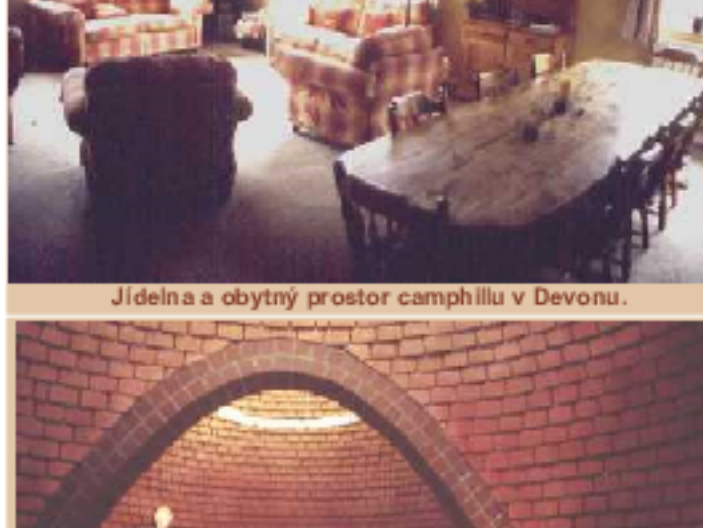
Camphill v Hapstead Village v Devonu (vpravo nahore a dole), je s typicky anglickými venkovskými štíty domů, trochu jiným případem. Staré sídlo v lesích za městečkem mohlo být pro potřeby komunity adaptováno pouze uvnitř.

Jídlna a obytný prostor camphillu v Devonu.

Jídlna camphillu na ostrově Texel.

Waldorfská škola v Sorsumu. Klidné prostředí interieru s horním světlem podporující koncentraci na tvořivou hru. Princip nebe a země podporuje tónované zbarvení stěn. Nahore slunce-světla barva, dole země-tmavší barva.

Waldorfská škola v Sorsumu. Klidné prostředí interieru s horním světlem podporující koncentraci na tvořivou hru. Princip nebe a země podporuje tónované zbarvení stěn. Nahore slunce-světla barva, dole země-tmavší barva.

Strop jídelny v mateřské škole Sorsum. Motiv centruje pozornost a zároveň dává prostoru svou geometrickou členitostí dynamiku.

Budova dílen v camphillu Orion v holandském Rotterdamu.

Keramická dílna v Orionu. Arterapie je slepování nádob ze střípků.

Mistrem dílny na obrázku je přímo postižený. Právě se tu vyrábějí dřevěná zvířátka vyřezávaná podle šablony z přikrnek.

DÍLNY

Srdcem camphillůvských farem jsou dílny. Zde se odehrává to hlavní. Arterapie lemešinou pítací příslušenství u socho prostě s věřícími.

SPOLEČENSKÉ SÁLY

Hlavní většiny camphillů má svoje sály. Plní kulturní roli. Konají se zde setkání, oslavy, představení a různé formy společné zábavy ale i veřejných programů.

Jednací sál Weledy v Německu.

Společenský sál v camphillu na ostrově Texel v Holandsku.

ZÁHRADY

K lidským sídlům patří upravené venkovní prostranství. Antroposofické pojetí zahradních úprav vychází z co nejprírodnějšího uspořádání rostlinných společenství. Na první pohled bujné porosty po blížším poznání promlouvají jako promyšlené do přiléhající se celky.

Koncept spirálovitě tvarovaného pahorku s rostlinami od vodomilných v jezírku u suchomilné na kopečku.

Odpínečkový kout s lavicí. Místo setkávání a relaxace.

Bujná ale upravená vegetace převážně z bylin v městském parku v rámci rozptýlených budov camphillu Orion v Rotterdamu. Postavení se zde při práci na pozemku běžné setkávají s obyvateli okolního osídlení.

Volná parková úprava hřbitova v camphillu Devon community na jihovýchodě Anglie.

Zelená plocha na Texelu.

Hra venku, stan - symbol ochrany.

POKOJE

Jsou převážně zónou jednoho lvece. I důležitá součástí stavby. Osobní prostor je předpokladem kvalitního odpočinku, relaxace a dalšího přírodního rozvoje individuální obyvatel.

POLE A ZEMĚDĚLSTVÍ

Součástí většiny camphillů jsou zemědělské farmy. Prací na nich se naplňuje letepeutické i ekologické funkce komunity. Podstatný je zde fakt zlobení se s významné pěstování plodin - základ lidské společnosti.

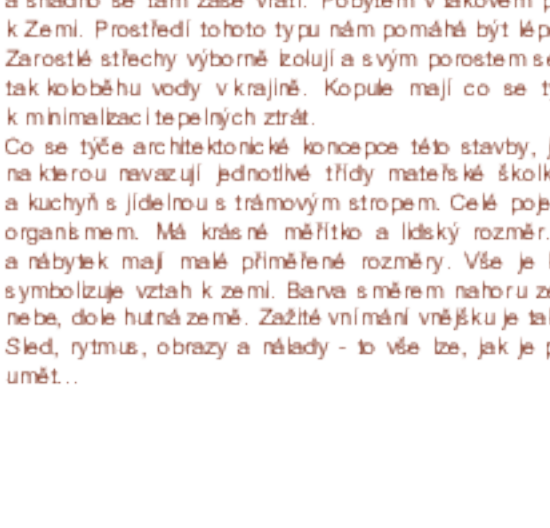
PROJEKTY

Male obědíčky s výrobky plní v camphillu ch s vou společenskou i ekologickou roli.

VLASTNOSTI ANTROPOSOFICKÉ LITERATURY

Hlavní důležitě vlastností, které jsou antroposofickým typem architektury vyjadřovány, jsou tedy: vztah k rytmu jakým člověk vnímá prostor a vztah k okolnímu a rytmu přírody - k vesmíru. Antroposofická architektura svými formami člověku pomáhá lépe nalézt jeho místo v prostoru, usnadňuje mu pohyb a pohyb. A to hned několika způsoby.

Protože vnímáme prostor v pojmech jako nahoru a dole, vlevo a vpravo, tma a světlo či temnoty a obě, nadžít těla těchto staveb svedno uvolněné vnějšky a z nich plynoucí se našší orientaci a manipulaci s naším tělem v prostoru. Na první pohled nás často zaujmou zvláštní rohy a otupené hrany, jakoby krystalické formy. Je to z několika důvodů. Jedním je vliv na naši pozornost. Existuje-li ostrý roh či kout, přitahuje pozornost. Pozornost není nic jiného než výdaj energie. Je méně náročný a vypíná rohy nám tedy zamířují vjem, nechávají naši energii klouzat pohledem po tvarech. Nemusíme se zastavovat, můžeme rytmicky pokračovat svým přirozeným pohybem v prostoru nebo sjet v klidu, anž bychom upívali na hranicích tvarů.

Základní objemy hmot v přírodě jsou často vně i uvnitř tvořeny jakýmsi symbolicky řešenou schránkami. Krystalickými formami z říše nerostů. Obilniny ve světě rostlinné a živočišné. Dochází tím k zbarvení, k zvláštní pravotočné tvaru. Konečnou formou by byla koule či vejce - symbol celistvosti univerza.

Obchod v camphillu na jihovýchodě Anglie.

Další typickou vlastností antroposofických staveb je vztah tvaru i jejich dispozie a orientace místnosti ke světovým stranám a k proměnné dne a noci. Je to základní lidské vnímání prostoru podle kterého se povědomně orientujeme. Antroposofické budovy mají vždy jednu z svých stran otevřenou a více prosklenou. Většinou je to obytná proslona orientovaná na jih. Vstupy, haly a méně využívané místnosti jako třeba koupelny a chodby jsou postaveny směrem k severu a často i do snahu. Člověku se tak nabízí možnost koncentraci soustřelit s navenk slunce a z ního vyplývající dynamiku dne. V přírodním důsledku zlatové konopce zase vyplývají usnadnění pohybu - života v obytném prostoru.

Harmonická architektura dává

autr textu a fotografií: [ekad.arch.Oldřich Hoxman](#)